

FILHARMONIA
KALISKA

Dyrektor Ruben Silva

GRAMMY
AWARD
WINNER

VIVA ESPAÑA

KONCERT SYMFONICZNY

SEZON ARTYSTYCZNY 2023/2024

1 marca 2024 r. / g. 19:00

VIVA ESPAÑA

KONCERT SYMFONICZNY

Bartłomiej Dobrowolski – klarnet

Natalia Łęt – mezzosopran

Ruben Silva – dyrygent

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej

Ruperto Chapí

Preludium *El tambor de granaderos* (Bęben grenadierów)

Emmanuel Chabrier

Rapsodia na orkiestrę *España*

Oscar Navarro

II koncert klarnetowy

Manuel de Falla

El amor brujo (Czarodziejska miłość)

Nikołaj Rimski-Korsakow

Kaprys hiszpański op. 34

– solo skrzypcowe **Aleksandra Głuch**

” *Upalny klimat, równie gorący temperament, popołudniowa sjesta, nocna fiesta i beztrudne życie zgodnie z filozofią mañana, czyli robi się jutro. Tu faktycznie żyje się spokojniej i wolniej, a mieszkańcy nie wstydzą się okazywać swoich uczuć – wycofani nieco z obłądnego pędu cywilizacji, wolą kultywować rodzinne tradycje i regionalne zwyczaje.*

Olga Bialer-Young

Przez stulecia kultura hiszpańska nie odgrywała istotnej roli w Europie. Choć mogła poszczycić się wybitnymi pisarzami, poetami, malarzami i kompozytorami, to jednak raczej przyjmowała wzorce od innych narodów, niż przekazywała im swoje osiągnięcia. Sytuacja zmieniła się w XIX wieku, kiedy to hiszpańska sztuka, w tym także muzyka zaczęła wzbudzać zainteresowanie poza Półwyspem Iberyjskim. Prym wiodła w tym Francja, a ponieważ Paryż był wówczas niekwestionowaną stolicą kulturalnego świata, fascynacja ta przenikała stąd do najdalszych krańców kontynentu.

Moda na „hiszpańskość” wybuchła wręcz w połowie lat 70-tych owego stulecia, głównie za sprawą opery *Carmen* Georges’a Bizeta, a muzyka w krótkim czasie wzbogaciła się o kilka wartych zainteresowania dzieł. Wśród nich odnajdujemy rapsodię na orkiestrę *España* Emmanuela Chabrier’a.

Utwór z 1883 roku jest zwieńczeniem wybiegłości kompozytora do Hiszpanii i przy-

wołuje charakter *joty* – popularnego, żywiołowego tańca, dopełnionego bogatym brzmieniem symfonicznym. *España* Chabrier’a okazała się nie tylko przebojem sal koncertowych, ale jednocześnie była inspiracją do tworzenia kolejnych dzieł symfonicznych w podobnym duchu, choćby przez takich mistrzów francuskich jak Debussy czy Ravel.

Cztery lata później, w 1887 roku, powstała inna niezwykle popularna kompozycja inspirowana kulturą iberyjską – *Kaprys hiszpański* op. 34 Nikołaja Rimskiego-Korsakowa. W zamierzeniu dzieło to, jak napisał twórca: *powinno olśniewać blaskiem kolorytu orkiestrowego i, jak mi się wydaje, nie pomyliłem się...* Rzeczywiście, Rimski-Korsakow kolejny raz udowodnił, że był jednym z najwybitniejszych kolorystów muzycznych swoich czasów. Partytura urzeka wielobarwnością i śmiałością pomysłów instrumentacyjnych, a możliwość rozwinięcia inwencji w tym zakresie daje dodatkowo zróżnicowana for-

ma, podzielona na pięć odcinków, będących w istocie odrębnymi obrazami z Hiszpanii, co ciekawe wyimaginowanymi, bowiem Rosjanin nigdy nie był w tym kraju. Są to: *Alborada*, *Variazioni*, *Alborada*, *Scena e canto gitano*, *Fandango asturiano*. Kompozytor określał utwór jako „fantazję na tematy hiszpańskie”, jednak w tytule odwołał się do kaprysu, a więc gatunku z założenia wirtuozowskiego, w tym jednak przypadku przeznaczonego nie dla solisty, lecz całej orkiestry symfonicznej.

Na tego typu stylizację patrzono za Pirenejami z pewną pobłażliwością, nazywając je niekiedy pogardliwie *españoladas*, w rozumieniu falsyfikatu hiszpańskiego charakteru. I trudno nie zgodzić się z opinią, że pomimo niewątpliwej wartości artystycznej utworów Chabriera czy Rimskiego-Korsakowa, muzyka iberyjska zabrzmi najprawdziej w dziełach rodowitych Hiszpanów.

W tym samym czasie, co przywołani twórcy, działał Ruperto Chapí, słynny w ojczyźnie autor *zarzueli* – hiszpańskojęzycznej odmiany opery, popularnej już od epoki baroku. Jednoaktowa *El tambor de granaderos* powstała w 1894 roku, a otwierające ją preludium-uwertura stało się jedną z najpopularniejszych hiszpańskich pozycji XIX-wiecznego repertuaru orkiestrowego. Tytułowy werbel inicjuje zadzierzysty, militarny charakter utworu, z wyrazistymi odniesieniami do marsza.

O ile Chapí cieszył się sławą ledwie lokalną, o tyle Manuel de Falla zalicza się już do czołowych mistrzów światowego nurtu modernistycznego w I połowie XX wieku. Jego balet *El amor brujo* (*Czarodziejska miłość*) powstał na zamówienie słynnej tancerki flamenco Pastory Imperio. Wystawiony pierwszy raz w 1915 roku w Madrycie nie zyskał uznania publiczności i dopiero przeredagowana przez kompozytora wersja, ze znacznie bogatszą instrumentacją, wzbudziła entuzjazm, nie gdzie indziej, jak w Paryżu. I tak oto od 1925 roku historia prostej cygańskiej dziewczyny nawiedzanej przez ducha niekochanego męża stała się najpopularniejszym, obok innego baletu *El*

sombrero de tres picos, utworem de Falli. W swojej stylistyce muzyka, prezentowana z powodzeniem w wersji koncertowej suity, odwołuje się do andaluzyjskiego flamenco, co podkreślane jest kilkoma tańcami. Największą popularność spośród nich zdobył *Danza ritual del fuego* (*Taniec ognia*), znany powszechnie dzięki opracowaniom na różne składy; w wersji fortepianowej wykonywany był z upodobaniem przez Artura Rubinsteina jako bis. W czterech fragmentach 13-częściowej suity wykorzystywany jest głos żeńskiego mezzosopranu, w oryginale operujący ekspresyjną techniką tzw. *cante jondo* (głębokiego śpiewu).

Pokolenie współczesnych nam kompozytorów reprezentuje Óscar Navarro. Znany głównie z muzyki filmowej nie zaniedbuje jednak również twórczości przeznaczonej z założenia do sal koncertowych. Wśród jego utworów tego nurtu odnajdujemy poematy symfoniczne, uwertury, suity, koncerty czy pozycje kameralne. W 2012 roku ten urodzony w Alicante twórca napisał swój *II Koncert klarnetowy*, który w krótkim czasie zyskał uznanie wśród wirtuozów na całym świecie. Utwór przyciąga uwagę bogatą harmoniką i kolorystyką, wyrazistymi melodiami oraz rytmiką, odwołującą się do tradycji hiszpańskich tańców. Ten ostatni element uwypuklony jest szczególnie wyraziście dzięki licznej grupie instrumentów perkusyjnych, a także typowym dla estetyki flamenco klaskaniem w dłonie. Partia solowa prezentuje efektowne, popisowe oblicze, faktura klarnetowa jest Navarro doskonale znana, bowiem to właśnie z tym instrumentem związał się od początku swojej drogi artystycznej. Dwudziestominutowy utwór ujęty został w jednoczęściową, wewnętrżnie skontrastowaną formę poematową.

Po wysłuchaniu tej wielobarwnej, brawurowej kompozycji okrzyk *Viva España!*, będący tytułem całego programu, wydaje się być ostatecznie i w pełni uzasadniony.

Bartłomiej Dobrowolski

Ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w klasie klarnetu w 2018 roku. W 2022 roku obronił tytuł doktora na tej samej uczelni. Od 2019 roku pierwszy klarncista Filharmonii Kaliskiej. Szerokiej publiczności dał się poznać występując jako solista z takimi orkiestrami jak: Narodowa Orkiestra Polskiego Radia w Katowicach, Filharmonia Opolska im. Józefa Elsnera, Filharmonia Śląska im. Henryka Mikołaja Góreckiego. Występował z wybitnymi dyrygentami: Krzysztof Penderecki, Tadeusz Strugała, Jerzy Maksymiuk, Gabriel Chmura i in. Jest laureatem wielu konkursów klarnetowych oraz kameralnych. Do najważniejszych z nich należą m.in.: Pierwsza Nagroda na 3rd Silverstein Clarinet Contest (2021, USA), Trzecia Nagroda na XIII Międzynarodowym Konkursie Muzycznym im. Michała Spisaka (2021, Polska), Trzecia Nagroda na XVI Międzynarodowym Konkursie Klarnetowym "Saverio Mercadante" (2020, Włochy). Brał udział w renomowanych festiwalach: Musikfestspiele Saar, World Music Days we Wrocławiu, Festiwal Katowice Kultura-Natura, Morawska Jesień, Ticino Musica Festival, ECA Clarinet Festivals, ICA Festivals, Festiwal Emancjacji, Wielkanocny Festiwal Ludwika van Beethovena. W jego repertuarze można znaleźć dzieła Krzysztofa Pendereckiego, Mieczysława Weinberga, Witolda Lutosławskiego, Stefana Kisielewskiego, Tadeusza Paciorkiewicza i wielu innych polskich kompozytorów. Razem z pianistą Maciejem Słapińskim zostali docenieni jako laureaci II Międzynarodowego Konkursu Muzyki Polskiej (2021 Rzeszów, Polska). Z kolei podczas trzeciej edycji tegoż konkursu wystąpił jako członek kwintetu dętego Silesian Wind Quintet, jeszcze bardziej poszerzając swój repertuar muzyki polskiej o nazwiska takich kompozytorów jak Wojciech Kilar, Józef Świder, czy Grażyna Bacewicz. Silesian Wind Quintet został nagrodzony piątą nagrodą w kategorii zespołów kameralnych. Jest laureatem Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Młoda Polska”. Był również nominowany do nagrody Fryderyk za nagranie Concerto Grosso no. 2 per 5 clarinetti ed orchestra, które znalazło się na płycie Penderecki (wyd. DUX).

Natalia Łęt

Ukończyła studia na wydziale Wokalno-Aktorskim Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy. Jest także absolwentką Szkoły Muzycznej I stopnia w Radziejowie (klasa saksofonu) oraz Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia w Inowrocławiu (klasa śpiewu solowego). W 2017 roku zadebiutowała na deskach Opery Nova w Bydgoszczy partią III Damy w operze W.A. Mozarta *Czarodziejski Flet* pod ba-

tutą Macieja Figasa. W 2018 roku wcieliła się w rolę Jadwigi w koncertowym wykonaniu opery *Straszny Dwór* S. Moniuszki, pod batutą Piotra Wajraka podczas 25. Festiwalu Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich w Toruniu. Zdobyła nagrodę specjalną w konkursie kameralistyki wokalne „Cztery pieśni, cztery emocje, trzy języki” (Bydgoszcz, 2017) oraz nagrodę dla najlepszej aktorki podczas II Przeglądu Dyplomów i Egzaminów Muzycznych Wyższych Szkół Artystycznych w Polsce „Przygrywka” (Toruń, 2017). W latach 2016–2018 była aktorką Bydgoskiego Teatru Lalek „Buratino”. W 2020 roku wystąpiła w roli Marty w operze S. Moniuszki *Straszny Dwór* realizowanej w Operze Nova w Bydgoszczy. Jest członkiem zespołu „Invocatio” prowadzonym przez amerykańskiego kompozytora i dyrygenta Daniela Knaggsa. W 2021 roku nagrała płytę *Kolędy Świata* w aranżacji Macieja Banachowskiego na solistów, chór i orkiestrę. Na płycie znalazły się 24 kolędy w 24 językach. W 2022 r. odbyła tournée po Holandii wraz z zespołem „Gregorian Grace”. Solistka wykonuje muzykę różnych gatunków. Są to zarówno dzieła klasyczne, rozrywkowe, a także muzyka ludowa. W październiku 2023 roku została laureatką II nagrody III Ogólnopolskiego Konkursu Wokalnego im. Stanisława Jopka organizowanego przez Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze”.

Ruben Silva

Dyrektor i pierwszy dyrygent Filharmonii Kaliskiej. Ukończył Akademię Muzyczną F. Chopina w Warszawie. Uczestnik i laureat wielu konkursów dyrygenckich. W 2012 roku odznaczony przez Prezydenta RP Złotym Krzyżem Zasługi za całokształt osiągnięć artystycznych. Dyrygował orkiestrami na całym świecie, dokonał wielu prawykonań światowych dzieł współczesnych kompozytorów polskich oraz licznych nagrań archiwalnych polskiej muzyki XIX, a także muzyki XX i XXI wieku. Był dyrektorem artystycznym Opery Wrocławskiej, Opery Krakowskiej, Filharmonii Koszalińskiej, kierownikiem muzycznym Teatru Wielkiego w Łodzi. W latach 1983–2018 związany z Warszawską Operą Kameralną, od 2013 roku był jej dyrektorem artystycznym. Był dyrektorem naczelnym i artystycznym Polskiej Filharmonii Sinfonia Baltica w Słupsku (2018–2021). Prowadził kilkadziesiąt premier operowych, operetkowych i musicalowych w wielu polskich i europejskich teatrach.

FILHARMONIA KALISKA

Ruben Silva – pierwszy dyrygent

Skład orkiestry

Skrypce

Jakub Śmigielski – koncertmistrz, Aleksandra Gluch – koncertmistrzyni, Andrzej Stańczyk – zastępca koncertmistrza, Izabela Garyantesiewicz – prowadząca grupę II skrzypiec, Kamila Śmigielska – lider, Beata Dobak, Jacek Fabiniak, Arkadiusz Hylewski, Małgorzata Kozera, Paweł Kulczycki, Heghine Mkrtchyan, Natalia Pawłowska, Maria Sienkiewicz-Chrześcijanek, Aleksandra Śmieja, Irena Świętek, Irena Piechota

Altówki

Barbara Krawczyk – prowadząca grupę, Szymon Pótorak – zastępca prowadzącej grupę, Aleksandra Kwiecik, Katarzyna Niemczyk, Patriciu Cristian Pitis

Wiolonczele

Joanna Bara – koncertmistrzyni, Piotr Łyszczorz – koncertmistrz, Adrianna Ciemińska, Bartłomiej Fromm, Luba Galas, Iwona Gorgol

Kontrabasy

Radosław Maniak – prowadzący grupę, Maria Szymkiewicz – zastępczyni prowadzącego grupę, Konstantin Kniazyszczce, Tobiasz Michna

Flety

Zuzanna Borowiecka, Sonia Kusiak, Izabela Lewek

Oboje

Barbara Jamroziak, Katarzyna Kulczycka, Paweł Synkiewicz

Klarnety

Piotr Lewek, Marek Maciejewski, Bartłomiej Dobrowolski, Jacek Piekielny

Fagoty

Nikodem Antosik, Henryk Jamroziak, Jacek Plóciennik

Waltornie

Włodzimierz Galas, Katarzyna Kwiatkowska, Marek Kubera, Katarzyna Karpińska, Aleksander Staryniec

Trąbki

Krzysztof Kwiatkowski, Wojciech Musiał

Puzony

Przemysław Chmielewski, Olof Knochenhauer, Tomasz Banasiak, Maciej Chży

Instrumenty perkusyjne

Bartosz Bindel – kierownik sekcji perkusji, Romuald Boguszewicz

Inspektor orkiestry

Patriciu Cristian Pitis

Bibliotekarze

Jacek Fabiniak, Jacek Piekielny

Zapraszamy na kolejny koncert Filharmonii Kaliskiej

Europa Romantica

15 marca 2024 / 19:00

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

Mauricio Silva – fortepian

Zbigniew Graca – dyrygent
Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej

Franz Schubert
Uwertura Rosamunde
VIII Symfonia h-moll, „Niedokończona”

Johannes Brahms
Koncert fortepianowy nr 1 d-moll op. 15

Dołącz do nas!

@Filharmonia.Kaliska

filharmonia_kaliska

Bilety:

normalny: **80 zł**

ulgowy: **65 zł**

Filharmonia Kaliska

Instytucja Kultury Miasta Kalisza

al. Wolności 2, 62-800 Kalisz

tel. 62 767 64 90

www.filharmoniakaliska.pl

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

Aula im. prof. J. Rubińskiego WPA UAM w Kaliszu

ul. Nowy Świat 28-30

Bilety do nabycia w sprzedaży internetowej oraz w kasie Filharmonii Kaliskiej przy al. Wolności 2, tel. 62 757 07 48, od wtorku do piątku w godz. 12:00 do 17:00, w dniu koncertu w godz. 12:00 do 15:00 oraz w miejscu wydarzenia na godzinę przed jego rozpoczęciem.

Kalisz

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Instytucja Kultury Miasta Kalisza współprowadzona przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

FILHARMONIA
KALISKA

